

Душан Р. Стефановић¹
Универзитет у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици
Филозофски факултет

КА РАЗВИЈАЊУ ЛИТЕРАРНЕ ОНОМАСТИКЕ: СВЕТ ОНИМА У ПОЕЗИЈИ РАДОМИРА АНДРИЋА

Јашовић, Голуб (2021), *Оними у поезији Радомира Андрића*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

У издању Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици 2021. године објављена је монографија Голуба Јашовића под називом *Оними у поезији Радомира Андрића*. Ово је још једна у низу стручних монографија Голуба Јашовића којом овог пута осветљава читав један лексички слој у поезији Радомира Андрића.

Монографију обима 210 страна чини неколико целина. Након уводног текста о животу и делу Радомира Андрића, аутор кроз седам поглавља обрађује ониме у поезији наведеног писца. Уз то, посебан део монографије чини Речник ономастичких јединица, у којем су, азбучним редом, смештене све ономастичке категорије забележене у песничком опусу Радомира Андрића. Рецензије ове монографије потписује четворо еминентних србистичких стручњака, и то: Славица Јовановић (Пожаревачка гимназија), проф. др Љубисав Ђирић (Филозофски факултет у Нишу), проф. др Јордана Марковић (Филозофски факултет у Нишу) и проф. др Станислав Станковић (Филозофски факултет у Косовској Митровици).

Уводни део монографије, насловљен *Радомир Андрић – књижевник и песник* (стр. 7–11), јесте краћи приказ биографије и библиографије овог песника. Аутор наводи списак свих песничких збирки Радомира Андрића, уз издавања свих награда и заслуга које красе његов књижевни рад. Посебно истиче активност овог песника у Удружењу књижевника Србије, чији је био председник у два мандата.

¹ dusan.stefanovic@pr.ac.rs

Поглавље који носи назив *Систем имена у песмама Радомира Андрића* (стр. 11–17) започиње анализом и систематизацијом антропонима, који су свакако најбројнија ономастичка категорија у анализираним збиркама поезије Радомира Андрића. Од антропонима, издваја презимена, лична имена и личне надимке, с тим да је регистровано и неколико породичних надимака. Што се тиче презимена, регистрован је знатно већи број презимена домаћег у односу на презимена страног порекла, а као напомену Голуб Јашовић истиче то да су ретки стихови у којима се јавља само презиме, већ се издвајају конструкције мушко лично име + презиме, женско лично име + презиме, атрибутив + презиме, лично име и/или презиме + одредба за место, итд. Као значајна категорија онима у поезији Радомира Андрића јављају се и лична имена. Употреба личних имена, како наводи Јашовић, слична је употреби презимена, „што значи да се ни лична имена, без обзира на то да ли су мушка или женска, не употребљавају често сама, напротив, ретко се користе само имена без накнадних атрибута, атрибутива или одредби другог типа” (Јашовић, 2021, стр. 11). Још једна категорија антропонима која се јавља у поезији Радомира Андрића јесу и лични надимци, чији су носиоци и мушкарци и жене. Поред тога што су надимци различите структуре и мотивације, важно је истаћи то да је регистровано знатно више мушких него женских личних надимака, с тим да су регистровани и прави надимци (*Бели, Дис, Пчелар, Баба, Црвенкапа* итд.), али и неправи (*Блажени, Кренивук, Сабеседник* итд.). У свим збиркама поезије Радомира Андрића регистрована су само два породична надимка, и то *Злоторубовићи* и *Радомиров*.

Друга целина књиге, названа *Етноними и Етници* (стр. 18–19) тиче се управо ових ономастичких категорија. Аутор чак износи и проценте забележених етнонима и етника у односу на укупну грађу. Регистровано је свега четрнаест етнонима, што чини 1,30%, и само три етника, што је 0,27% од укупне грађе. Интересантно је то да је забележено знатно више етнонима народа који су изумрли (*Авари, Дачани, Келти, Словени* итд.) од народа који данас настањују простор широм света (*Грци, Румуни, Срби, Французи* итд.).

Теоними, библијска имена и други сродни оними мотивисани хришћанским (календарским) именима (стр. 20–24) наслов је трећег поглавља ове монографије. Аутор издваја хремотониме као најфреквентније лексеме ове врсте, а уз то још и теониме и библијска имена. Ониме *Бог* и *Господ* издваја као најфреквентније у Андрићевој поезији. У посебну групу сврстани су називи хришћанских празника, три једночлана онима: *Богојављење, Благовести, Божић*, и називи српских слава који су употребљени онако како се употребљавају и у српским

говорима и у српском стандардном језику. Регистрована су по три једночлана: *Ђурђевдан*, *Ивањдан* и *Митровдан*, и три двочлана имена: *Свети Ђорђе*, *Свети Јован* и *Свети Никола*. Закључак је да теоними представљају значајан лексички слој у поетској структури текстова Радомира Андрића.

Четврто поглавље у монографији носи наслов *Значења и структура топонима* (стр. 25–29). Издвојена су имена насељених места, месна имена, крајевна имена, хидронимија и оронимија. Топонимија свакако представља значајан лексички слој у поезији Радомира Андрића, те аутор издваја имена којима се именују села, градови и друга места у којима живе људи; уз то, већина ојконима су имена места која су саставни део нашег колективног ономастикона.

Аутор у засебном поглављу, које носи наслов *Хрематонимија* (стр. 30–34), анализира управо ову ономастичку категорију. Посебно поглавље посвећено је хрематонимима, зато што је њихов број неочекиван, будући да је грађа ексцерпирана из лирских текстова. Забележено је 132 онима ове врсте. Регистровани хрематоними класификовани су у неколико категорија, и то: 1) називи установа: *Академија*, *Национална библиотека*, *Радио Београд*; 2) наслови књига, поглавља у књигама, имена слика, икона, фресака: *Алиса у земљи чуда*, *Никитин рукопис*, *Осмогласник*, *Слово љубве*; 3) имена предузећа, кафана, хотела: *Верона* (хотел), *Стара механа*, *Три шешира*; 4) имена манастира и цркава: *Богородица Авешишка*, *Каленић*, *Манасија*; 5) занимања: *Главни чистач свињца*; 6) имена грађевина и тврђава: *Голубачка тврђава*, *Лазарева кула*, *Феликс Ромулијана*; 7) хришћанска вера: *Св. Тројица*, *Творчево срце*, *Христос васкрсе*; 8) ходоними: *Трг небеског мира*, *Трг револуције*; 9) догађаји: *Сабор трубача у Гучи*.

Последње поглавље монографије, *Речник имена* (стр. 35–181), уједно и најобимније, јесте део у коме су речнички уазбучени сви ексцерпирани оними наведени у контексту у ком су и употребљени. Укупно је издвојено и уазбучено 1.076 примера, што је јасан показатељ фреквентности ономастичких категорија у песничком опусу Радомира Андрића.

Монографија *Оними у поезији Радомира Андрића* доприноси даљем изучавању језика савремених писаца и развијању литерарне ономастике као лингвистичке поддисциплине, а свакако ће заузети своје место у богатој српској ономастичкој литератури, с тим да ће служити и као пример будућим истраживачима.